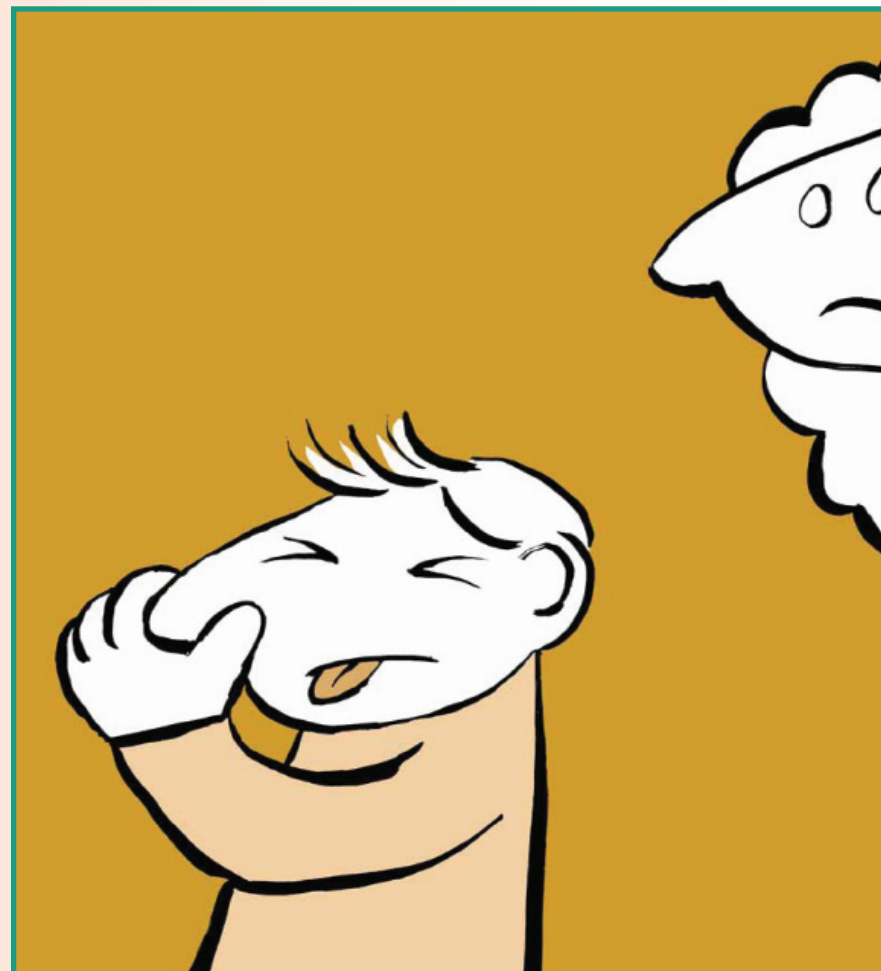

ANYU, NE GYÚJTS RÁ!

Készítette: Tóth Tamás
Zágon Bertalanné

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 5. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I. a) Tilos a dohányzás!					
A)	<p>A csoport elé (pl. a táblára) helyezünk el jól láthatóan egy szabályos TILOS A DOHÁNYZÁS! feliratú, kerek piktogrammal ellátott táblát!</p> <p>A tanulók beszélgetnek a tábla kapcsán a szabálytartásról, a szabály megszegésének következményeiről, az egymás iránti felelősségről, arról, hogy ki mit gondol magáról, mint szabálykövetőről.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	Emlékezet, Felelősségérzet, Értelmes szabálykövetés	Kooperatív tanulás – beszélgető kör – szólabda		P1 (Tábla) P2 (Tanári kislexikon) P3 (Szólabda)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II. a) Mi van ráírva a cigaretta csomagolására, dobozára?					
A)	1. Beszélgetnek a cigarettásdobozokon található feliratokról, értelmezik, magyarázzák azokat. Ablakba gyűjtik, amelyek nem érthetők. 2. Megbeszéljük az osztály egészével a megértett jelentéseket. A pedagógus vagy a gyerekek közül aki tudja, megmagyarázza a nem értetteket. 10 perc	Emlékezet, kérdéskultúra	1. Kooperatív tanulás – szóforgó – ablak 2. Frontális osztálymunka – megbeszélés		Egy-egy üres cigarettásdoboz, P5 (Szókértárya), üres írólapok
B)	Ha a témával még nem találkozott az osztály komolyabban, írjanak össze minél több kérdést, a dobozon és a kártyákon látható feliratokkal kapcsolatban, ha nem érthető. 10 perc	Emlékezet, kérdéskultúra	Kooperatív tanulás – szóforgó – ablak		Egy-egy üres cigarettásdoboz P5 (Szókértáryák) Üres írólapok
II. b) Csoportosítás					
A)	A kártyákat, az elrettentő feliratokat csoportosítják a lapon megadott szempontok szerint. Mi a tapasztalat? Milyen további csoportosítási szempontokat javasoltok? 10 perc	Csoportosítás, kifejezőkészség, problémaérzékenység	Kooperatív tanulás – kerekasztal		P4 („Szempontok”)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III. a) Összegezés – tudásbővítés					
A)	A gyerekek számára még nyitott, megválaszolatlan kérdéseket, vagy bármilyen kérdést, problémát beszélnek meg a tanulók. Lehetőleg először mindig a gyerekek válaszoljanak, csak ha nincs válasz, akkor mondja a pedagógus. 15 perc	Problémaérzékenység	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		
III. b) Gondolatbörze					
A)	Párban beszélgetnek arról, hogy vajon miért nem hatásosak a figyelmeztetések? Mi lenne hatásosabb? Hogyan lehetne figyelmeztetni a dohányzó felnőttet, szülőt? Egy képzeletbeli „Anyu (apu, x bácsi, barátom) ne gyújts rá!” szituáció páros megbeszélése 15 perc	Empátia, felelősségérzet, negatív érzelmek kezelése, konfliktuskezelés	Páros munka – megbeszélés		
B)	Milyen módon lehet egy felnőttet rávenni arra, hogy ne dohányozzon? Javaslatokat gyűjtenek. 15 perc	Empátia, felelősségérzet, negatív érzelmek kezelése, konfliktuskezelés	Kooperatív tanulás – ötletbörze, szóforgó		Írólap

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. c) Saját kártyám					
A)	A csoportok elmondják a fenti feladat magyarázatait, összegzés, megbeszélés. 15 perc	Türelem, késleltetett szereplés elviselése	Frontális osztálymunka – megbeszélés		
B)	Saját ötletekből cigaretta feliratokat terveznek és bemutatják. 15 perc		Kooperatív tanulás – feladatmegosztás		Írólap, csomagolópapír, gyurmaragasztó
III. d) Értékelés					
	Mit tanultam, mi volt számomra érdekes, újdonság? Mit viszek tanulságként magammal? 15 perc	Reflexió, önértékelés, önismeret	Frontális osztálymunka – beszélgetőkör		

Mellékletek

P1 TILOS A DOHÁNYZÁS! TÁBLA (ÁBRA)

P2 TANÁRI KISLEXIKON

Nikotin – tiszta állapotban átlátszó, olajszerű folyadék. Erős mérgező, ezért permetezésre, kártevők irtására is használják. A bőrön át is felszívódik, ezért a nedves dohány, a kiázott cigaretta is veszélyesen mérgező, ha a bőrünkhöz ér! Egy csomag cigaretta nikotintartalma ilyen módon megölhet egy embert! Az égő cigaretta füstjében ennek a mennyiségnek csak a töredéke marad meg. Ez károsítja az ereket, a szívet. Kis mennyiségben kellemesebb közérzetet okoz. Élénkítő, vérnyomást emelő hatása miatt cigarettázik a dohányos ember.

Kátrány – égés közben keletkező barna, ragadós massa. Főleg a cigarettapapírból keletkezik. A cigaretta füstszűrőjében csak kis része marad. A dohányos kezén, ujján, fogain ez okoz csúnya elszíneződést. Nagyon sokféle mérgező anyagot tartalmaz, ezek egy része a sejtek szaporodását zavarja meg, ezért rákkeltő a cigaretta.

Szén-monoxid – halálosan mérgező gáz. Láthatatlan, szagtalan. Égéskor keletkezik. Rosszul működő kályhák, kazánok sokszor okoztak már halálos balesetet a lakásban lakóknak, főleg akkor, ha a kéményen keresztül nem kap a kazán elég levegőt, például, ha a kémény elzáródik. Megakadályozza, hogy a vérünk a sejtekhez szállítsa a levegő életfontos anyagát, az oxigént.

Rák (pl. tüdőrák) – rosszindulatú daganatos betegség. A szervezet megbetegedett sejtjei nagyon gyorsan szaporodni kezdenek, ez a daganat. A szervezetben azután másutt (agyban, más életfontos szervekben) is megtelepednek a daganatsejtek, és elpusztítják a beteg ember szervezetét.

Öregíti a bőrt – ráncos, száraz lesz a dohányos ember bőre.

Megtermékenyítő képességet csökkenti – a férfiak hímivarsejtjei közül kevesebb lesz egészséges és alkalmas arra, hogy szép, egészséges kisbabája legyen az apukának.

Benzol – erősen mérgező, rákkeltő folyadék. Akik ilyen anyaggal kénytelenek dolgozni a munkahelyükön, vegyi gyárban, laboratóriumban, azok kapnak ehhez megfelelő védőeszközöket, hogy a benzol még a bőrükkel se érintkezessen.

Nitrózamin – gyomorrákot okozó vegyület

Hidrogén-cianid – az egyik legerősebb mérgező anyag, amit ismerünk. A sejtek nem tudják használni a légzési oxigént. Fulladást okoz.

Impotencia – szó szerint tehetetlenséget jelent. Beteg vagy nagyon idős férfiak képtelenek lehetnek gyermeket nemzeni.

Halálos szívbetegség – infarktus – a szív erei elzáródhatnak, vagy faluk átszakadhat, ez életveszélyes.

Magzat egészsége – az édesanya vérének keresztül jut a kisbaba minden anyaghoz. Minden ártalmas anyag, ami bejut a szervezetébe, ugyanúgy károsítja, mint a dohányzó felnőttet.

Artéria – vérér, verőér. A szív löktetését a nagyobb verőereken tapinthatjuk a csuklónkon, nyakunkon is. A friss, oxigénben dús vért szállítja a tüdőnkől a szervezetbe.

Szívroham – fájdalmas, halálfélelemmel járó rosszullét, a szív elégtelen működése okozza.

Agyvérzés – az agy ereinek sérülése. Bénulást, halált okozhat.

P3 SZÓLABDA

(Hol találkozunk ezzel a táblával? Miért nem szabad ott rágyújtani?)

Az osztály körben áll, a tanárral együtt. Kisebb gyerekekkel labda vagy szivacs labda is használható hozzá, itt ez nem feltétlenül szükséges.

Akinél a labda van, mond egy helyszínt vagy szituációt és valamelyik társának a nevét mondja (például: *Kati* – *benzinkút*, vagy *Jenő* – *eskiivő*).

Aki megkapta a labdát, indokol (robbanásveszélyes, illetlen, „bunkó” magatartás lenne stb.), és ő is felad egy helyszínt, továbbdobja a labdát (pl. *Éva* – *könyvtár*). Ha elakad vagy ismét valaki, a tanár továbblendíti a játékot. Lehetőleg mindenki kapjon labdát. Az ismétlődést kerüljük.

A játékból senki nem esik ki.

Hol tilos dohányozni?

benzinkút	erdő	óvoda
festés – oldószer	gabonaföld	bölcsőde
gázömlés, gázszag	könyvtár	kórház
templom	autó	iskola
színház	repülőgép	képtár
múzeum	egyéb jármű	szénakazal
mozi	hivatalok	
fatelep	önkormányzat	

Miért?

(Tűzveszélyes, robbanásveszélyes, nagy értékek semmisülhetnek meg, mások egészségére ártalmas, a gyógyulást akadályozza, veszélyezteti a vezető és az utasok biztonságát stb.)

Szólni kell – hogyan?

Ilyen helyen, ilyen esetekben szólni, figyelmeztetni kell, még a tiltást megsértő felnőtteket is!

Ha másképpen nem lehet, mert nem tudunk, vagy nem merünk figyelmeztetni valakit, akkor más értelmesebb felnőttek kell szólnunk.

Tanári értékelés

- Figyelmes, sokat észrevesz az osztály.
- Tudja, miért kell a szabályt betartani.
- Felnőtt módon, felelősségteljesen gondolkodnak.
- Mellettük az emberek nagyobb biztonságban vannak.

P4 A FIGYELMEZTETÉSEK CSOPORTOSÍTÁSA

Félelmet kelt, fenyeget	A dohányos ember egészségéért aggódik	Tájékoztat, új ismereteket ad	Mások (nem dohányzók) érdekeit képviseli	A leszokás lehetőségét mutatja meg	A cigaretta drága, sok pénzébe kerül a dohányosnak	A dohányzás drága, sokba kerül mindenkinek

P5 TANÁRI MELLÉKLET A DIÁKOK MUNKÁJÁHOZ

A dohányzás halált okozhat!

A dohányzás halálos tüdőrákot okoz.

A dohányzás súlyosan károsítja az Ön és a környezetében élők egészségét!

Kérjen segítséget a leszokáshoz (06 40 200-493/1062 Budapest, Andrásy út 82. www.oefi.hu), kérdezze meg háziorvosát/gyógyszerészét.

A füst benzolt, nitróزامint, formaldehidet és hidrogén-cianidot tartalmaz.

Az orvosok és a gyógyszerészek segíthetnek a leszokásban.

A dohányzás károsítja a spermákat és gyengíti a megtermékenyítő képességet.

A dohányzás lassú és fájdalmas halálhoz vezet.

A dohányzás öregíti a bőrt.

A dohányzás lassíthatja a vér áramlását, és impotenciát okozhat.

A terhes nők dohányzása károsítja a magzat egészségét.

A dohányzás elzárja az artériákat, szívrohamot és agyvérzést okoz.

**Védje a gyermekeket:
ne tegye ki őket a
dohányfüst belégzése
veszélyének.**

**A dohányosok
korábban halnak.**

**A dohányzásról
nagyon nehéz leszokni,
ezért ne szokjon rá.**

**A terhes nők
dohányzása károsítja a
magzat egészségét.**

**A dohányzás
abbahagyása csökkenti
a halálos szív- és
tüdőbetegségek
kockázatát.**

1	A dohányzás halált okozhat!
2	A dohányzás halálos tüdőrákot okoz.
3	A dohányzás súlyosan károsítja az Ön és a környezetében élők egészségét!
4	Kérjen segítséget a leszokáshoz (06 40 200-493/1062 Budapest, Andrassy út 82. www.oefi.hu), kérdezze meg háziorvosát/gyógyszerészét.
5	A dohányzás öregíti a bőrt.
6	Az orvosok és a gyógyszerészek segíthetnek a leszokásban.
7	A dohányzás károsítja a spermákat és gyengíti a megtermékenyítő képességet.
8	A dohányzás lassú és fájdalmas halálhoz vezet.
9	A füst benzolt, nitrózamint, formaldehidet és hidrogén-cianidot tartalmaz.
10	A dohányzás lassíthatja a vér áramlását, és impotenciát okozhat.
11	A terhes nők dohányzása károsítja a magzat egészségét.
12	A dohányzás abbahagyása csökkenti a halálos szív- és tüdőbetegségek kockázatát.
13	Védje a gyermekeket: ne tegye ki őket a dohányfüst belégzése veszélyének.
14	A dohányosok korábban halnak.
15	A dohányzásról nagyon nehéz leszokni, ezért ne szokjon rá.
16	A terhes nők dohányzása károsítja a magzat egészségét.
17	A dohányzás elzárja az artériákat, szívrohamot és agyvérzést okoz.

(A szükséges számban fénymásolt szókétyákat a 2. rész elején osztjuk ki a csoportoknak.)